

1350

G

176

1350
4176

NATIONALE BIBLIOTHEEK

UIT DE BIBLIOTHEEK VAN
WIJLEN DR. WILLEM KLOOS
TE 'S-GRAVENHAGE

JRL. 402648

33136 - '40

KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK

0304 1545

GEVANGENIS

GEERT

VAN VOORSCHOT

1350 5176

LINKS-RICHTEN

PRESENTEERT

U—

GEVANGENIS

GEDICHTEN

GEERT v. OORSCHOT

OMSLAG HENK BRUYNTJES

De Gevangenis

Daar staat het huis van ellende,
het huis met zijn puntige torens,
zijn donkere strakke daken,
zijn onbarmhartige deuren,
zijn strenge vierkante ruiten
met dreigende tralies er voor.

Daar staat het huis der verminkten,
van alle getrapten der wereld,
van wreed door een noodlot verwoesten,
het huis van wrok en van haten,
van vertwijfelde bittere harten.

Daar staat het huis van de stilte,
de wrede, hardvochtige stilte,
de stilte, zo vol van verwijten,
van droevig klagen en kreunen,
de stilte, die moordt en vertroebelt,
en je kop zo krankzinnig kapot maakt.

Daar staat het huis der belasten,
der zondaars, zo noemt hen de wereld.
Doch mensen ! 't zijn toch onze broeders,
die al onze liefde verdienen,
want ons is de schuld van dit alles :
wij hebben mede de wereld gebouwd.

Kerstmis

Er staat in de kerk een kerstboom,
maar de lichtjes branden niet.
Komt dit door broeder Jezus,
die ons het Licht verbiedt?

Wij moeten psalmen zingen,
van 't kindje in de krib —
mijn keel is dichtgezwollen,
mijn tanden bijt ik door mijn lip.

'k Sla met mijn bleke handen,
mijn beide oren dicht,
mijn moede ogen houd ik strak
maar naar de grond gericht.

Van liefde spreekt de predikant
en van barmhartigheid —
'k Denk aan mijn eigen jongste kind,
dat om zijn vader schreit.

't Is waar, ik heb gezondigd,
hetgeen ik deed was slecht,
't Is zeker Jezus strenge wil,
dat 'k met mijn tranen vecht.

Er staat een kerstboom in de kerk,
maar de lichtjes branden niet,
de boom lijkt mij zo dor en dood
en donker van verdriet.

Ik hoor niet wat de preker zegt,
'k Wil zijn gezicht niet zien,
'k Zou willen schreeuwen, krijzen
en vloeken ook misschien.

Dan werd mijn straf maar zwaarder,
dan ging ik naar 't cachot —
Ik vloek en vrees en smeeek en bid
de kerk, de boom en God.

De Bewaarder

Er is een bewaarder, die altijd fluit,
en zingt als een kwajongen.
Ik weet maar niet wat dat beduidt,
zijn vreugde lijkt gedwongen.

Soms doet hij de seldeur zo langzaam dicht,
als weigeren zijn handen,
dan wordt heel bleek zijn goed gezicht,
dan knarst hij op zijn tanden.

't Is of de sleutels hem te zwaar
dan in zijn vingers wegen.
En kijken we even naar elkaar,
dan doet hij heel verlegen.

Doch op een avond, dat ik moe
en heel verdrietig was,
deed hij de seldeur niet meer toe
en vroeg of ik zijn makker was.

De bewaarder zonder geweten

Ze zitten er achter —
en ik heb de macht,
want ik heb de sleutels,
ik ben de wacht.

De schurken, de boeven,
't gevaarlijk gespuis,
te goed is nog eig'lik
dit sellenhuis.

Ik loop langs de deuren
en loer door het glas —
ik zal het wel krijgen
dat boevenras.

En mochten zij komen
ooit tot verzet,
dan heb ik ze gauw
in het dwangbuis gezet.

Ze zitten er achter —
en was 't maar voor goed —
Daar is er niet één nog,
die zwaar genoeg boet.

Ik heb de sleutels
en rinkel er mee —
dat vinden ze prettig
en 't maakt hen gedwee.

De Bloempot

De bewaarder heeft een bloempot
bij nummer 8 gebracht —
zijn masker plooit zich rimpelend,
want heel zijn tronie lacht.

„Bewaarder”, zegt hij, luid en zwaar,
heb jij z' ooit zo gezien?
Ik wou ze nog niet ruilen
voor een vliegmachien.

't Is van de baas toch prachtig,
dat hij bloemen bij ons laat —
Dat dacht ik ook, zegt de ander,
die steeds zijn plicht verstaat.

Zodra de deur weer valt in 't slot,
prikt hij voor 't kleine gat,
zijn zakdoek met een spijker vast,
die hij gemazzeld had.

Hij trekt de plant de bloempot uit,
en keert haar onderst boven,
wat rolt daar met de aarde uit?
Hij kan het haast niet g'loven.

Een rol tabak, een sigaret,
een doos met lusifers —
een rumboon en een suikerspek
die smaakt als jonge kers.

O, lieve heer — zegt hij luid op —
Ik dank de lieve God —
die directeur van ons gesticht
is stapel, stapel zot.

De Kindermoordenaar

Ik heb mijn kind vermoord...
Waaróm ik 't heb gedaan?
Dat gaat zo'n rijke rechter
toch geen bliksem aan?

Want wat snapt die van 't leven?
wat weet die van mij af?
Hoogstens van mijn zwarte wieg,
nog beter denk ik van mijn graf.

Wat ligt er tussen wieg en graf?
Eén stuk rampzaligheid —
't Is beter, dat mijn enig kind
maar onder de aarde leit.

Want enkel de aarde is nog warm,
want enkel de aarde is nog goed.
Ik ben een kindermoordenaar?
Ik vind het best, ik vind het goed!

De Nachtbewaarder

Wie loopt daar héél, héél zacht
mijn deur voorbij ...
wie schuift dat kleine klepje,
stilletjes op zij ?

Wiens oog loert daar naar binnen,
wie kijkt mij aan ?
Zou die vreemde, vreemde man
iets van mijn hart verstaan ?

Waarom zwijg je makker ?
vraag ik hem.
Ben jij nog altijd wakker ?
zegt een warme stem.

Je moet maar gauw gaan slapen,
anders duurt de nacht te lang.
En met zijn vuist beukt hij de deur —
en schuift weer verder door de gang.

Gebod van een boef

't Is in de kerk zo'n lollige boel —
't Is in de kerk plezierig —
de zendeling met zijn gestreken smoel —
vindt God zo goedertierig.

Wij zitten er allemaal in een hok,
potverjandorie, het is zo'n pretje —
al dreigt er wel meer dan eën gummistok —
Het is ons een god'lik verzetje.

Als de zendeling bidt, dan bidt je mee,
soms scheelt dat nog wat met je eten,
laatst nog een hele kroes met tee,
die waren ze zo maar vergeten.

O — lieve Jezus, hoor mijn bee —
Snoer toch die vent zijn bek —
Neem hem toch na r de hemel mee —
hij maakt me stapel gek.

Op transport

Ik moet op transport
als een meubelstuk,
ik ga naar Het Hof
om een beetje geluk.

Ik moet op transport
in de autobus —
daar zit je gezellig
en warm en knus.

Een hok zonder licht,
met een ijzeren deur,
je zit er gebukt
in benzinegeur.

Ik moet op transport
naar het Haagse Hof —
krijg ik een jaartje,
dan is 't nog een bof.

Ze grabblen zo gretig
in die grote zak.
Ze vonnissen lachend
en op hun gemak.

Ik moet op transport
in de autobus,
ik denk aan mijn moeder
en aan mijn zus.

Zouden zij komen?
Ik hoop maar van niet.
Dat spaart hen tenminste
een beetje verdriet.

Ik moet op transport
naar het Hoogste Hof,
daar zitten de rechters
tot 's Heeren lof.

De Wanhopige

Hij heeft een damsteen ingeslikt,
om maar eindelijk weg te mogen
uit de sel, door God beschikt
zonder 't minste mededogen.

Hij wordt naar 't ziekenhuis gebracht,
waar z'm zullen observeren —
en hij diep-weemoedig lacht
als men spreekt van opereren.

Ondanks al de wrange pijn,
die hij kreunend krijgt te dragen,
kan hij toch gelukkig zijn,
omdat nu voor hem de dagen

niet meer stil en eenzaam zijn,
niet meer tussen kille muren —
want die bittre, bittre pijn
kan hij langer niet verduren.

De Mijnwerker

Hij stompte zijn vuist
door het harde glas —
toen al zijn geduld
ten einde was.

Hij wist niet meer.
wat hij dacht of deed,
tot hij wanhopig
zijn pols doorsneed.

Toen vloog hij krankzinnig
tegen de grond
en sperde wijd-open
zijn bleke mond.

Toen op het geschreeuw
de bewaarder kwam —
de dood het licht
uit zijn ogen nam.

De Majoor

De majoor draagt een bril
en een platte pet —
zijn stem is kil —
zijn woord is wet.

Zijn ogen zijn hard —
zijn blik is scherp —
de majoor is geknipt
voor 't gevangeniswerk.

En als hij lacht,
vals — blinken zijn tanden,
De sleutels zijn altijd
in bei zijn handen.

De majoor is verliefd
op verblijf in 't cachot,
al maakt het de boeven
hooploos kapot.

De majoor is zo trots
op zijn strepen, zijn eer,
hij kent de stem Gods
en de kristlike leer.

De Enveloppenplakker

Nooit krijg ik brieven,
geen enkele kaart,
want ik ben immers
de moeite niet waard?

Ik ben maar een schooier,
een dief en een ploert —
Ik heb geplunderd,
gezopen, gehoerd.

Ik plak couverten,
wel 1000 per dag —
vals is mijn tronie
en bitter mijn lach.

Vergelding

Brand ! Brand ! Brand !
Ik schroei mijn hand,
ik schroei mijn hoofd,
ik schroei mijn hart,
zo brandt de smart.

't Is of de vlammen
mij tegenslaan,
„drie kindren verbrand,
dat heb jij gedaan“.

Brand ! Brand ! Brand !
Brand als ik waak !
Brand als ik droom !
't Is of ik leef
in kokende stoom.

't Is of vergelding
mij stort in de hel —
de vlammen verbranden
mij woedend en fel.

Zelfmoord

Een heeft zich opgehangen
aan de buis der verwarming —
Hij is uit zijn lijden verlost.

Zijn lakens, aan elkaar geknoopt,
zullen hem niet meer bedekken —
de luide, harde morgenbel
zal hem niet kunnen wekken.

Hij droomt een goede, stille droom.
De deur van zijn sel gaat weer open —
zijn enige wens wordt toch eindelijk vervuld.
Nooit hoeft men tevergeefs te hopen.

Nou hoeft die stille kameraad
geen zakjes meer te plakken
voor vijftien senten op een dag —
de dood brengt veel gemakken.

Hij ademt niet meer.
Zijn naam heeft hij teruggekregen.

De dominee spreekt

Kniel voor je krib,
dan hoor je Gods stem.
En als j'm niet hoort,
ligt de schuld niet aan hem,

doch aan je eigen verstokte hart,
dat kent geen berouw.
Vrees-jij-geen-straf,
voor je kind-en-je-vrouw.

Kniel voor je krib.
en zeg een gebed.
Vrees de verzoeking
van 't lazaret.

De Stilte

De stilte weegt als een loden last
en drukt zijn hoofd naar beneden,
vooral als het avondlik duister wast
prevelt hij enkel gebeden.

De stilte klemt aan zijn bleke hoofd,
en nijpt zijn hart te samen —
Zij heeft zijn vrouw en kind geroofd —
hij fluistert schor hun namen.

Hij kan de stilte met zijn stem
niet uit zijn strafsel dwingen —
Zij blijft meedogenloos voor hem
wreed en geluidloos zingen.

De Zwerver

Vers van 't veld,
verveelt hij zich dood,
pas heeft hij verorberd
zijn avondbrood —

Zijn voeten bewegen
en willen gaan —
zij schoppen tegen
de muren aan.

Hij vloekt en hij raast
hij drukt op de bel.
„Heb jij niet zo'n haast”,
zegt plotseling fel

de bewaarder, die loert
door het kleine gat.
„Je hebt toch zo pas nog
je vreten gehad.”

Zijn voeten bewegen
en willen gaan.
Zij schoppen tegen
de seldeur aan.

De Regent

De deur gaat open,
een burger verschijnt.
De bewaarder roept: „orde!“
en ik vlieg overeind.

De burger bekijkt mij
van top tot teen —
hij vindt me zeker
vuil en gemeen —

want schamper trekt hij
zijn bovenlip op —
Hij heeft een ronde
gezonde kop.

„Heb jij nog wat te vragen
of te klagen misschien!“
Doch voordat je' iets zeggen kunt
heb je 'm gezien.

want de deur valt weer dicht
in het kleppende slot —
Zo vraagt de regent
naar je levenslot.

De kroes

Mijn hart is evenals mijn kroes,
getrapt, geslagen en gedeukt.
Ze hebben met mijn bitter hart
Als met mijn kroes de muur bebeukt.

Mijn hart is evenals mijn kroes,
bedekt met roestig zwart,
eens was mijn kroes zo glanzend
als mijn kinderhart.

Mijn kroes is oud en lelik
en zij is leeg en koud,
presies ook weer mijn eigen hart,
dat wordt zo kil, zo oud.

De politieke gevangene

Op de seldeur bij het kijkgat —
dat als boze ogen loert —
staat gekrabbeld, haast-onleesbaar
Vrede — Vrede — kom-o-kom.

Op één van de beide planken
van mijn harde, houten krib
staat in blauwe potloodletters:
Kameraad — Houd goeden Moed.

Op het blad van mijne tafel
onder 't gele licht der lamp:
Smeed de zwaarden om tot sikkels,
Leve' ons groot en heilig recht.

En ál deze goede woorden
hebben mij veel moed geschonken —
En ik heb met inkt geschreven
op de selplank in de hoek:
Eenmaal zal het sosialisme
in het hart van ieder zijn.

De wandeling

Een-twee-drie-vier-
Zo tel ik vaak tot honderd
en nog meer —
en met mij gaat mijn schaduw
langs de muur —
en veel gedachten
zweven om mijn hoofd.

Een-twee-drie-vier :
de houten krib,
die iedre nacht,
mijn moede leden draagt,

En keer ik om,
tot..... zeven — acht —
de zware deur
door mensenhand gesloten.

De Getallen

Het duurt nog 100 dagen,
dat is 10×10 —
dan zal ik weer de wolken
en de sterren zien.

Het duurt nog 100 dagen,
dan ga ik weer naar huis,
nog 14 weken moet ik dragen,
dit verdomde, zware kruis.

Het duurt nog 100 dagen,
dan zie 'k mijn jongens weer,
ik laat ze rijen op mijn knie
en honderd dingen meer.

Het duurt nog 100 dagen
500 zijn er om —
ik zou wel kunnen huilen
dat ik weer in vrijheid kom.

Het duurt nog 100 dagen,
dat is 10×10 ,
en als er 50 zijn voorbij,
dan ben ik op de helft.

en als ik nog 13 dagen moet,
wordt net mijn jongen 9 ...
ik moet nog 100 dagen,
dat is 10×10 .

De Hongerstaker

Hij weigert al zijn eten,
en spreken wil hij niet,
alleen zijn ogen spreken
van een vreemd verdriet.

Zij staren schuw en schichtig,
als werd hij fel bedreigd,
men tracht hem te doen praten,
doch hij zwijgt — hij zwijgt.

En als de lange directeur
in zijne sel verschijnt,
spuwt hij hem voor de voeten
en vloekt en grijnst.

Pas na een dag of zeven
gaat hij naar ziekenzaal,
daar tappen z'enkel moppen
en spreken schuine taal.

Daar wordt hij vast gebonden,
na woest en wild verzet,
met strakke dunne koorden
aan het witte bed.

Kunstmatig wordt hij eindelijk dan
met dunne pap gevoed,
opdat niet al te arm wordt
zijn arme schooiersbloed.

De Spotter

Ik word een dikke rentenier,
het leven is hier goed —
ik word van al die ziekepap
een man van melk en bloed.

'k Krijg op mijn tijd mijn kuchie,
en ook mijn kroes met tee,
en elke dag mijn luchie —
'k Ben vrolik en tevreë.

Buiten is het guur en koud
en beter is het binnen —
op die manier word ik niet oud —
'k Ben opgeruimd van zinnen.

Alleen ontbreekt mij 't potje bier —
en een pittige sigaar —
doch eerlang komt dat nog eens hier
geestdriftig voor elkaar.

De gemene vent

Ik draag een masker
voor mijn fatsoen —
laat mij daar ook toch
nog iets voor doen.

Daar is er niet één,
die mijn tronie kent,
ik ben maar een valse
gemene vent.

Ik ben maar een nummer
en niet veel meer —
Dat laten ze voelen
keer op keer.

Ik draag een masker
van pijn en smart —
gemeen, gemeen is
mijn bittere hart.

De „Kraak”

Jongens — ik heb er zo'n krakie gehad,
het zal me mijn leven lang heugen.
't Is enkel zo bitter jammer, dat
mijn hart maar niet wil deugen.

'k Had me juist heel vroom bekeerd
van al mijn verdrietige zonden,
een heilsoldaat had mij geleerd
de smart van Jezus wonden.

Maar toen kreeg ik plots weer zo'n prachtige
die ik niet kon laten glijpen — [kans,
eerst deed ik met een meid een dans —
toen kon 'k naar binnen wippen

Er lagen stapels goud en geld —
papiertjes bij de vleet,
ik stond waarachtig stom-versteld,
wat of dat geld daar deed.

Ik leed al dagen lang gebrek,
geen sent had 'k meer op zak.
Ik werd waarachtig stapelgek,
en onder mijne belse klak

stopte ik al de papiertjes weg —
mijn zakken deed ik vol —
God zij met ons — God zij met ons —
dat sloeg mijn kop op hol.

En dat de politie mij heeft gevat —
Komt door die verdomde meid —
die had naar 'r zin niet genoeg gehad --
voor 't uur, dat 'k met haar heb gevrijd.

Ze heeft me verraderlik aangebracht.
Doch toen op mijn deur werd geklopt,
dat men mij aan 't guldens tellen dacht,
had ik ze al veilig verstopt.

En als ik weer vrij kom over een jaar,
dan hoef ik niet vroom meer te wezen,
al kijkt de heilsoldaat dan raar —
zijn Heer zal ik niet meer vrezen.

Jongens, ik heb er zo'n krakie gehad,
Het zal me mijn leven lang heugen.
't Is enkel zo bitter jammer, dat
mijn hart maar nooit wil deugen.

Ze mogen

Ze mogen luid niet zingen —
en zachtjes — ook maar niet —
ze mogen enkel horen,
de Here, die gebiedt.

Ze mogen enkel boeten,
voor wat er is misdaan —
al zijn ze boef, ze moeten
toch naar de hemel gaan.

Ze mogen luid niet spreken —
dat is een streng verbod —
de zonde moet gewroken,
dat is de wil van God.

Ze mogen enkel luistren
naar wat de stilte zegt —
Dat is het hedendaagse —
het hoogste mensenrecht.

GEDRUKT BIJ FIRMA G. BAKKER, LAANSTRAAT BAARN

